

ศิลปะจะเปลี่ยนแปลงโลก ?

ผู้มีศรัทธา เขาอยู่เพื่อสิ่งใดกัน ความหมายในชีวิตเป็นอย่างไร **ประมวล เพ็งจันทร์** ผู้ก้าวเดินเพื่อแสวงหาอิสระ ภาวะ เริ่มด้วยถ้อยคำอัดอั้นตันใจและถูกกลั่นออกมาเป็นความรักความเมตตาไหลผ่านทั้งสองตา ในวันแรกของเวทีการเปิดตัวโครงการ “ศิลปะสัมพันธ์ สานสามัคคี สู่สังคม ” เพื่อบอกเล่าความหมายชีวิตและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ขณะที่**งามศุภร์ รัตนเสถียร** อาจารย์จากสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา ได้ย้อนรอยบาดแผลแห่งความขัดแย้ง ความรุนแรงที่ได้พบเห็นในวิถีชีวิตผ่านผู้คนรอบข้าง และด้วยการสนทนากับความตายที่เข้ามาอยู่เคียงข้าง ตอนที่ถูกทหารพม่าจับกุม ทำให้เกิดสำนึกอย่างแรงกล้าถึงคุณค่าของการมีชีวิตอยู่

ดูเหมือนว่าการที่คนๆหนึ่งได้สัมผัสสภาวะที่วิกฤตแห่งชีวิต เขาก็มักจะพบคุณค่าบางอย่างที่เป็นพลังสร้างสรรค์ เป็นความงามที่ทำให้จิตใจอ่อนโยน ศรัทธาที่สูญหายไป กลับผุดขึ้น กลายเป็นคุณค่าที่เป็นพลังชีวิตอันยิ่งใหญ่ ที่พร้อมจะสู้ต่อไป

การแสดงดนตรี **หงา คาราวาน** จบลง ตอนเวลาประมาณสองทุ่ม เสียงแห่งความสุข เสียงแห่งการเรียกร้อง ให้กลับมาอีกครั้ง เสียงของสายใยสัมพันธ์ที่ถูกถักทอขึ้นใน ระหว่างสองวันของโครงการ “ศิลปะสัมพันธ์ สานสามัคคี สู่สังคม ” ดูจะเป็นความหวัง เป็นกำลังใจให้แก่คนทำงานศิลปะ และผู้มีใจรักต่องานศิลปะ โดยเฉพาะวันนี้ที่ปรารถนาว่าศิลปะจะเป็นสะพานอันงดงามสู่การสร้างควมไว้วางใจ สร้างมิตรภาพอันยิ่งใหญ่ได้ ทำลายกำแพงแห่งอึดอัดหรืออึดอัดลักษณะเชิงเดี่ยว ด้วยการเรียนรู้ถึงการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

เมื่อวันที่ 20-21 สิงหาคม 2554 ที่หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พลังของคนรุ่นใหม่จากนักศึกษา และคณาจารย์ของ สถาบันต่างๆ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยศิลปากร สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม สถาบันพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้รวมพลังกันเพื่อสานต่อโครงการศิลปะสัมพันธ์ ฯที่มีการจัดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง โดยครั้งที่ผ่านมาได้จัดขึ้น เมื่อพ.ศ. 2550 การกลับมาครั้งนี้ก็หวังว่า ความต่อเนื่องของโครงการจะเกิดขึ้นได้อย่างสะดวกหากมีเจ้าภาพใจดีให้การสนับสนุน

ผู้ที่ชื่นชอบและมีศรัทธาต่อศิลปะเชื่อมั่นว่าศิลปะมีคุณูปการมากมาย ศิลปะช่วยจรโลงโลกเยียวรักษาสังคม ผู้คนจำนวนมากมีความหลงใหล ต็มตัวชื่นชมในความงาม บางคนก็ใช้เพื่อประดับรสนิยมของตนเองไว้ในที่รโหฐาน ศิลปินบางคนถึงกับศรัทธาต่อศิลปะในฐานะศาสนาประจำใจ และอาศัยศิลปะเพื่อเข้าถึงสัจธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าศิลปะมีระดับของคุณค่าที่แตกต่างกัน อยู่ที่ว่าจะเราจะใช้เพื่อการใด

ในการจัดโครงการ “ศิลปะสัมพันธ์ สานสามัคคี สู่สังคม ” ครั้งนี้ คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในฐานะเจ้าภาพ และคณาจารย์จากสถาบันต่างๆ ได้พยายามใช้ศิลปะเป็นสื่อสันติภาพ ซึ่งเป็นเรื่องที่สังคมไทยกำลังเรียกร้องความสมัคสมานสามัคคีของคนในชาติ

การสานต่อในครั้งนี้ นับเป็นการสานต่อที่สำคัญ ความสัมพันธ์ที่เพิ่มมากขึ้น ของสถาบันการศึกษาต่างๆ ทำให้เห็นว่ามีความเป็นไปได้ที่จะเป็นเจ้าภาพร่วมกัน โดยไม่ต้องหวังพึ่งคนอื่นให้เป็นผู้สนับสนุนแต่ฝ่ายเดียว ซึ่งตัวอย่างในระดับปัจเจก เช่นศิลปิน **เจอาร์ (JR)** ที่วิทยากรได้นำมาบอกเล่า นั้น ก็แสดงให้เห็น ชัดเจนถึงความมุ่งมั่น ตั้งใจสร้างสรรค์งานศิลปะ จนส่งผลให้คนอื่น ๆ เกิดแรงบันดาลใจที่จะทำงานศิลปะ และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงทัศนคติหรือมุมมองให้แก่ผู้คน โดยที่เจอาร์ก็ไม่เคยขอการสนับสนุนจากแหล่งทุนใด

อย่างไรก็ตาม ศิลปะที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมได้นั้น ไม่ใช่ศิลปะที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้ใคร ครอบครอง แต่ผู้เดียว แต่เป็นศิลปะเพื่อสาธารณะ ที่ ประชาชน มีสิทธิที่จะพูด วิพากษ์วิจารณ์ ตำหนิติเตียน หรือขีดฆ่า ทำลาย ดังนั้น ศิลปะที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง สังคม จึงอาจไม่ได้มีความมั่นคงแข็ง กายภาพ เพราะอาจจะมีชีวิตอยู่แค่ไม่กี่นาที เช่น ศิลปะทรายที่ถูก ทำลายไปด้วยคลื่นทะเล ศิลปะบนกำแพงที่ถูกทาสีทับ แต่ที่สำคัญก็คือ ศิลปะมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ความสำคัญจึงอยู่ที่ว่าคุณค่าอยู่ไหน

ความฝันจะไม่เลือนลอยเลย หากความปรารถนาอย่างแรงกล้านั้นเกิดขึ้นจากน้ำพักน้ำแรง จากแรงศรัทธาของเหล่าศิลปิน และเหล่าผู้มีจิตอาสา ที่จะมาร่วมกันถักร้อยศรัทธาให้เกิดเป็นพลัง อันยิ่งใหญ่ ที่แม้จะไม่มีผู้ใหญ่ใจดีสนใจ แต่พวกเรา คนตัวเล็กๆจะเติบโตพร้อมกันไปด้วยใจรักดี เป็นการทำงานเพื่อพัฒนาสู่การมี "จิตอาสา ที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม รับผิดชอบต่อสังคม สร้างความสมัคสมานให้กับคนในชาติ เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้วยการทำกิจกรรมร่วมกันอย่าง สันติวัฒนธรรม และจะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยสร้างสังคมเพื่อคนทั้งมวล " ดังเจตนารมณ์ของ โครงการ ซึ่งจะพิสูจน์ให้เห็นว่าศิลปะนั้นมีพลังทางปัญญา เป็นผู้นำในการสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นได้

ก็หวังกันว่าในสถานการณ์ความขัดแย้งและไม่สมัคสมานสามัคคีนั้น จะเกิดศิลปะที่เข้ามา จรรโลงโลก เยียวยาสังคม การทำงานที่ผ่านมาก็ยืนยันถึงศรัทธา ของ ศิลปิน จำนวนหนึ่งที่ ได้ พยายามสร้างสรรค์งานเพื่อเป้าหมายดังกล่าว แต่ทำไมดูเหมือนว่าเรามองไม่เห็นผลลัพธ์ที่คาดหวัง กันนั้น การแสดงศิลปะเพื่อสันติภาพในแต่ละครั้งเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และดูเหมือนเรามักจะชื่นชม อยู่แต่ในแวดวงกันเอง ตีมูลค่ากันเอง และกลืนหายไปท่ามกลางกระแสสังคมอันอึกทึกครึกโครม ใช่ว่าหรือไม่

ศิลปะมีพลังเพียงพอ ไหมที่จะช่วยเปลี่ยนแปลงโลก สร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ ปลุกสัญชาตญาณใฝ่ดีให้เกิดขึ้น เราน่าจะต้องมาทบทวนกันสักนิดใหม่ว่า ศิลปะที่จะทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงสังคมหรือเปลี่ยนแปลงโลกได้นั้นน่าจะมีกระบวนการอย่างไร
